

Izhaja v Trstu vsak
= petek popoldne =
Uredništvo in upravnništvo
ulica Boschetto št. 5. II. nad.
= Telefon št. 1570 =

Delavski List

Posamezna številka
= 6 vin. =
Inserati po dogovoru.
Naročnina za celo leto
4.20 K., pol leta 2.10 K.,
četrt leta 1.05 K. - Ino-
zemstvo več poština.

Glasilo slovenskih socialistov na Primorskem.

Novo leto!

Na čelu „Delavskega Lista“ je danes napisano: Leto II. To je dejstvo, ki ga konstatiramo z veseljem zadovoljstvom. Mnogo truda nas je stal ta „košček papirja“, mnogo smo žrtvovali zanj, toda ljubimo ga z vso močjo ker je to naše dete. Zdi se nam, da je ta „košček papirja“ nekaj živega, ki nam stoji ob strani v naši kruti borbi proti lažnjivim trgovcem slovenskega rodoljuba. Teh trgovcev na Primorskem ni malo. V Trstu imajo dnevnik in dva tednika na razpolago. V Istri dnevnik in dvakrat na teden izhajajoči list. V Gorici imajo „Sočo“, „Primorca“, „Gorico“ in „Primorski list“, ki dan na dan bijejo po nas in nas obrekujejo. Slovensko meščanstvo potrosi ogromne svote denarja, da razširja dan na dan med slovensko ljudstvo strupene laži o naši stranki. Vsako sredstvo jim pride prav. Ni jih sram celo denuncirati šolsko mladino, če se udeleži naših predavanj. Obrekovanje, psovanje je v trgovsko-rodoljubnem časopisju vedno na dnevnem redu. Toda kljub temu smo mi napredovali in če pogledamo v pretečeno leto smo lahko ponosni na napredek, ki smo ga izvršili.

„Rdeči Prapor“ je nadaljeval izhajati po dvakrat na teden. „Naprej“ prej samo idrijski lokalni list se je povečal in razširil. Železničarji so dobili svoje strokovno glasilo, pekovski list „International“ se je povečal in zraven teh smo dobili „Delavski List“ katerega naloga je pečati se v prvi vrsti z dogodki na Primorskem.

Na Goriškem smo spravili pri deželnozborskih volitvah, meščanske kandidat v ožje volitve. Pri ožjih volitvah smo odločevali mi in meščanje so morali nas prositi pomoči.

Tudi v Istri smo preteklo leto prvič kandidirali v deželni zbor in dosegli veliko število glasov.

V Trstu smo spravili v Obrtno sodišče slovenske prisednike, mi toliko obrekovani narodni izdajalci. V Ljubljani je sodr. E. Kristan prišel v ožje volitve z narodno naprednim kandidatom. Na Kranjskem sploh smo dosegli 5300 glasov. Shodi in predavanja so se vršila skoraj vsak teden.

Nove organizacije smo ustanovili in posebno na Goriškem in v Trstu se je naša stranka močno utrdila v pretečenem letu kakor malokdaj. Posebno smo pokazali v nagoti tržaške in goriške narodnjakarje. To jih je tako zbolelo da se je celo elegantni in flegmatični narodnjakarski general Ribar tako daleč spozabil, da nas je v svoji nervoznosti na javnem shodu imenoval *sodrgo*. Tudi to smo si zabeležili.

S tem koščkom papirja, ki se zove „Delavski List“, smo odprli mnogim nezavednim delavcem — oči.

Če pogledamo nazaj smo tedaj lahko v resnici ponosni na naše delo. Spominjamo se dneva ko smo sklenili izdati „Delavski List“. Bilo nas je malo in vsi ubogi delavci. Imeli nismo niti vinarja v žepu, tudi ne bogatašev v naši sredi. Toda bili smo navdušeni za našo pravično stvar. Šli smo med

delavstvo in govorili iz srca v srca, iz duš v duše. In delavci so nas razumeli. Razumeli so važnost delavskega časopisja in z nami vred žrtvovali za „Delavski List“.

Ta košček papirja, ki je last delavcev je in bo tudi v nadalje vedno in ob vsaki priliki branil delavce.

Danes ima „Delavski List“ že nad 2000 odjemalcev. Toda naročniki in odjemalci se množe teden za tednom, — množe se pristaši socialne demokracije, množe se naše organizacije in tako se širi socialistična ideja.

Brezdomavincem se je zahotelo po domovini, in po življenju.

To je naše delo, delo socialističnega časopisja, ki ga hočemo vršiti še nadalje do popolne zmage socializma.

Kakor dozda, tako bomo tudi naprej skrbeli, da bo „Delavski List“ po danih razmerah ugodil kolikor mogoče zahtevam naših čitateljev. Za to leto smo si preskrbeli sodrudništvo najboljših slovenskih politikov in publicistov. Imena dr. Tuma, dr. Dermote, dr. Ferfolije, E. Kristana, I. Cankarja so v najboljše zagotovilo da bo ostal „Delavski List“ kakor dosedaj še nadalje po vsebini eden prvih listov na Slovenskem.

Zato je pa dolžnost vseh naših sodrugov in somišljenikov, da skrbijo zato, da se „Delavski List“ razširi, da zaide še v najskrivnejši kotiček slovenske zemlje kjer žive izkoriščani in izkoriščanci. Dolžnost vsakega sodruga in naročnika je, da pridobi našemu listu novih naročnikov, novih odjemalcev. Kolportaza po krajnih organizacijah in posameznih sodrugih naj se izvede dosledno po navodilih ki so jih sodrugi dobili. Nikamor naj ne pojdejo naši sodrugi da ne bi imeli seboj tudi par števk „Delavskega Lista“ katere naj dajo onim še nezavednim delavcem, ki še ne pojmi pomena delavskega lista v boju delavstva za svoje pravice. V vsakem lokalnu, kamor zahajajo delavci, mora biti na razpolago tudi „Delavski List“. V lokale kjer nočejo imeti „Delavskega Lista“ naj naši sodrugi ne zahajajo. In kolikor bolje bodo sodrugi vršili svojo dolžnost, toliko bolj se bomo tudi mi trudili ustreči našim čitateljem.

Pretečeno leto naj nam bo v poduk koliko in kaj se da vsega z vstrajnim in energičnim delom narediti. Čas je ugoden. Naprej tedaj na delo! In ako bomo naredili vsi svojo dolžnost, ako bo vsak sodrug na svojem mestu tedaj napoči še tekom tega leta dan ko bo slovensko delavstvo slavilo zmago svojega dela, zmago pravične stvari zmago rdečega solca bodočnosti, zmago socialne demokracije.

Potem bo letošnje leto naše

veselo novo leto.

Delavci! Sodrugi! Somišljeniki!

Naročajte „Delavski List“ in širite

Slovensko in italijansko vseučilišče.

(Dalje).

Stališče, ki so ga zavzeli napram slovenskemu vseučilišču tržaški narodni voditelji in ga deloma vsilili narodni parlamentarni zvezi, ni niti resno in je ugodni rešitvi slovenskega vseučilišnega vprašanja tudi zaradi tega škodljivo, ker je škodljivo ugodni rešitvi italijanskega vseučilišnega vprašanja. Kako naj n. pr. vlada resno upošteva to naše eminentno kulturno vprašanje ako imamo v državnem zboru poslance, ki, mesto da bi zagovarjali to vprašanje iz eminentno kulturnega stališča, ga izrabljajo v svoje politične svrhe, ki prav zaradi teh menjajo vsak drug dan svoje stališče o vprašanju sedeža vseučilišča. Tako postopanje narodnih strank je pa vladi v svojem odrekanju narodnih pravic naravnost potrebno. Avstrijski vladni zistem sploh živi od narodnih bojov in ob vsoprednem odrekanju pravic med narodi. Da pa sedanjí vladni zistem ni posebno malim narodom nič koristen, govore dejstva dovolj jasno. Vlada odreka, odgovornost pa nosijo narodi. Vlada je n. pr. že sama nasprotna italijanskemu vseučilišču v Trstu. Sama ne nastopi proti temu. Ako bi se vsi brezpogojno izrekli za italijansko vseučilišče v Trstu, bi morala vlada prevzeti sama vso odgovornost, ako bi se še nadalje temu protivila. Danes pa dela vlada za to odgovorne poslance, ki sede v narodni parlamentarni zvezi t. j. slovenske narodnjake. Vsa jeza italijanskega ljudstva se izlije tedaj ne na vladu ampak na one, ki so, po vladni izjavi preprečili, da niso dobili vseučilišča tam, kamor so ga zahtevali. Taka jeza se navadno spremeni v sovraštvo, v sovraštvo do celega naroda. Slovenski narod pa ne potrebuje sovražnikov, marveč prijateljev. Vprašanje italijanskega vseučilišča v Trstu se danes zavlačuje mnogo zaradi taktike, ki so jo zavzeli jugoslovanski poslanci pri slovenskem in italijanskem vseučiliščnem vprašanju. S tem se pa zavlačuje tudi vprašanje slovenskega vseučilišča. S tem se vlada — ako bodo jugoslov. poslanci vstrajali pri sedanjem stališču — tako dolgo ne bo resno pečala, dokler ji bo služilo zoper ital. vseučilišče v Trstu.

Slovinci nimamo nobene koristi od tega da vlada ne dovoli italijanom vseučilišča v Trstu. Način s katerim zagovarjajo slov. narodnjaki svoje stališče zoper ital. vseučilišče v Trstu, je pa tudi še precej dolgočasen in klavrn. Slovenci živeli v Trstu ne bo nič trpel ako bomo imeli v Trstu zraven sedanjih italijanov še 1000 italijanskih dijakov. Kvečem bomo imeli od tega še koristi. Ako bi pa 1000 ital. dijakov imelo prejudicirati obstanek in razvoj tržaških Slovencev, potem bi bilo veliko bolje da se niti ne podamo v boj in da naredimo svojemu življenju konec že danes, ker nas lahko še jutri 1000 ital. dijakov pokonča. Mi si upamo seveda trditi nasprotno. Italijansko vseučilišče v Trstu ne bi škodovalo marveč koristilo Slovincem. Naslonilo bi nas na italijansko kulturo, ki je za naš narodnostni značaj veliko ugodnejšega pomena nego nemška. Splošno se čuje pripovedovati, da upliva nemška vzgoja kranjske, štajerske in koruške mladine nanjo depresivno, dočim upliva italijanska kultura na slovensko dijaštvo na Primorskem v optimističnem smislu. Trst kot velik trgovski emporij, bi tedaj z italijansko univerzo nudil tudi slovenskemu dijaštvu možnost do vsestranske socialne in življenske izobrazbe. Vpliv ital. kulture na mladino v optimističnem smislu in vsestranska izobrazba slovenskega dijaštva bi pa veliko pripomoglo k razvoju slovenskega naroda. 1000 ital. dijakov bi pa itak ne spreminilo sedanjega lica tržaškemu mestu.

Tudi drugi razlog s katerim nastopajo slov. narodnjaki proti ital. vseučilišču v Trstu t. j. da bi se potom tega pomnožilo število italijanskega državnega uradništva, ki bi delalo konkurenco slovenskemu, ne odgovarja resnici. Sicer je ta razlog dosti

klavrn, že zaradi tega, ker je vseučiliščno vprašanje kulturno vprašanje celega naroda in ne uprašanje števila državnega uradništva. Ampak ker so prišli narodnjaki na dan tudi s tem razlogom jim je treba vendar povedati, da bi se število italijanskega državnega uradništva veliko bolj pomnožilo ako se ustanovi ital. vseučilišče v katerem si bodi mestu Trentina. Trst daje danes tako majhen kontingent državnega uradništva, da ne prihaja niti v poštev. Tržaško ital. meščanstvo ne pošilja mladine zato na vseučilišča, da bi postali državni uradniki ampak zato, da se izobrazijo popolnoma v trgovski vedi, v trgovini, katera jim nese veliko več nego državna uradniška mesta. To bi delali tudi potem kadar bi imeli vseučilišče v Trstu. V krajih pa kjer ni trgovine in razvite industrije je meščanstvo prisiljeno preskrbljati sinovom državno uradniška mesta, ako jim hoče zagotoviti obstanek. Trentin daje n. pr. največji kontingent ital. državnega uradništva. Število teh bi se še pomnožilo kadar bi imeli vseučilišče doma. Iz druge strani pa proti italijanskemu razumnistvu, ako se ustanovi italijansko vseučilišče v Tridentu poklerikalenje. Da pa to ni niti v korist slov. narodu je popolnoma naravno.

(Dalje prih.)

Polemika z liberalci.

III.

Da goriška mladina, posebno akademična, ki lahko dalje in bistreje misli, ne bo hodila v žrjavico po kostanj za tak liberalizem, kakor je goriški, je umevno samo ob sebi.

Edino, kar bi jo moglo zavesti do tega, bi bilo morda mnenje, da je iz nasprotja proti klerikalizmu treba podpirati liberalno stranko.

Tu izjavljamo: *tudi mi bi bili zato, ako bi bila liberalna stranka res to, kar zatrjuje, da je, nasprotnica, sposobna nasprotnica klerikalnega stremljenja.* A ta trditev je neresnična, slepilna. Bolj prevzetnega klerikalizma ni, nego je slovenski; bolj ponižnega in sramežljivega liberalizma ni, nego je slovenski. Na Kranjskem je utaknil v nožnico meč, s katerim je mesaril farje in škofa Jegliča. Na Goriškem tudi le še z metlo maha okoli sebe proti klerikalcem in še to bi postavil na smetišče, če bi le dr. Gregorčič hotel sesti z Gabrščkom v isti klub. Če je šlo Kreku po sreči, da je Tavčarja ukrotil: zakaj ne bi Gregorčič Gabrščaka? Poskusiti je treba... Saj pravi „Soča“ sama, da se hoče boriti združeno. Mi niti ne dvomimo, da bi najlojše Gregorčič Gabrščaka potisnil v kot, če bi bila v klubu skupaj. Agrarci se pritožujejo, zakaj duhovništvo noče z njimi. Naj gre z njimi in Gabršček se mora ukloniti popolnoma Gregorčiču ali pa bo osamljen. — Osamljen pa ne bo hotel biti — torej...

Mi potemtakem liberalni stranki na Goriškem ne prepisujemo tiste energije in moči, ki je potrebna v boju proti klerikalizmu, — tudi če bi ji že priznavali sposobnosti in zmožnosti. Te ji pa še najbolj odrekamo. *Najbolj infamnjana stranka na Goriškem je liberalna stranka.* Le čitajte „Sočo“; v vsaki številki so dokazi za to trditev.

Taka stranka torej za akademično izobražene ljudi ni.

A kaj pa naj počno tisti akademiki, katere „Soča“ objokuje, češ, dr. Tumi so se podvrgli? Ali naj sedijo možko na stol pa gledajo borbo med „napredno in nazadnjaško strujo“?

Oprostite — ampak to „borbo“ gledati, bi bilo preneumno in mislečega človeka nedostojno. Akademiki izobraženci grede in bodo šli mimo tega na svoj dnevni red in bodo s svojim resničnim, pozitivnim delom več storili in dosegli za „boljši čas goriških Slovencev“, nego če bi se mešali v ta lokalni „boj“ dveh oseb. Naj se znerjata in psujeta sama, pomagaja naj jima magari Berbuči in Puci; toda resne ljudi naj se pušča v miru s tem „bojem“!

In še nekaj!

Predno hoče kdo koga izrabit, naj pristopi k tej ali oni akciji, mu mora gotovo razložiti, *za kaj* se gre. Mačka v žaklju ne kupuje nihče rad.

Zato bi bilo v prvi vrsti potrebno, da goriški liberalizem pove, kaj je, kdo je, kaj hoče, kam hoče in kako hoče svoje svoje cilje in namene doseči. In tu ne bi zadoščalo, če bi samo gostobesedno pripovedoval, česa noče in kaj zatira; ampak potrebno, neizogibno potrebno bi bilo, da pove, kaj je v njem *stvarilnega, aktivnega!*

Dokler pa tega ne pove, naj ne vabi nikogar več s praznimi obljubami niti z grožnjami, češ, da ne bo dopuščal, da bi se med našim narodom širili krivi in škodljivi nauki.

Povejte enkrat, kaj in kakšni so liberalni dinovzveličavni in pravi nauki — potem utegnemo govoriti tudi mi, ali so res pravi ali niso.

Čas frazerstva pa je tudi za Goriško minul!

Izvanredni občni zbor akademičnega ferijalnega društva „ADRIJA“ v Gorici.

Izvanredni občni zbor akademičnega ferijalnega društva „Adrija“ v Gorici, ki se je vršil pretečeno soboto, je bil zanimiv pojav v goriškem socialnem in političnem življenju. Na tem občnem zboru nam je izobrazila mladina dokazala, da se začenja grupirati po načelih, da je jela povpraševati po razlogih te in druge stranke in jela abstrahirati od osebnosti in trivijalnosti žurnalistike.

Prva točka dnevnega reda je bilo vprašanje slovenskega vseučilišča. Dijaštvo se je enoglasno izreklo za sledeča načela: „Stojimo na stališču narodnostne avtonomije in po principu avtonomije naj vsaka narodnost upravlja svoje kulturne zadeve in sama, neodvisno od druge narodnosti, stavlja svoje zahteve. Zaraditega se slovenske narodnosti ne tiče prav nič, kaj zahtevajo Italijani in kam zahtevajo svojo univerzo, ampak je edinole upravičena zahteva po lastni univerzi in sicer na onem kraju, ki s socialnega, kulturnega in ekonomičnega stališča odgovarja potrebam. — Vprašanje univerze se more rešiti le s kulturnega stališča. Univerza je najvišji kulturni zavod vsakega naroda. Univerza naj daje splošno izobrazbo, ter ima le malo vrednosti, ako skrbi le za uradniški naraščaj. Ljubljana je manjše mesto brez velikega socialnega in ekonomičnega življenja. Na Kranjskem vlada klerikalizem, ki kaže svoj mogočen vpliv že na srednje šole. S tem večjo silo se vrže na vseučilišče. Zato ne dobimo s slovensko univerzo v Ljubljani ničesar drugega nego slovensko filijalko katoliške univerze v Solnogradu.

Eminentne koristi pa bi bila slovenska univerza v Trstu vsled čilega narodnega, ekonomičnega in socialnega življenja in tudi vsled tega, ker se v Trstu zbira boljša inteligenca italijanska in bi se z italijansko univerzo gotovo najvišji umstveni činitelji v Trstu zavzeli zanj v Trstu in tako nudili tudi slovenskemu dijaštvu priliko, da čuje veljake znanosti. Italijanski življenjski mnogo sorodnejši slovenskemu nego germanski. Ves napredek slovenskega življa gre proti jugu, proti morju, in že naravni razvoj kaže, da je vsa bodočnost slovenskega naroda ob Adriji, kjer tudi najdejo Slovenci stike s Hrvti in Srbi in postane tako Trst središče jugoslovanske mladine.

Debate je bila jako živahna in so se je udeležili skoraj vsi člani, od starešin pa dr. Tuma, dr. Dermota in deželni poslanec Andrej Gabršček. Le-ta je mladino svaril, naj ne bode preveč impulzivna in posebno naj se ne spušča preveč v kritiko doseđanjega postopanja vodečih politikov slovenskih. Tudi on je za slovensko univerzo v Trstu. Stvar pa ni še godna, ker slovenski odločujoči politiki niso še edini v tem vprašanju.

Sklenilo se je enoglasno, da ferijalno društvo „Adrija“ skliče v najkrajšem času shod delegatov dijaških društev ter povabi predstavitelje političnih struj, državne in deželne poslance, da se potom konference spravi vprašanje slovenske univerze na jasno.

Druga točka dnevnega reda je bil predlog tovariša Franca Novaka, naj akademično ferijalno društvo „Adrija“ izstopi iz Zveze narodnih društev. Motiviral je svoj predlog z nekim pozivom Zveze, podpisanem po dr. Pucu, v katerem se trdi, „da sta največja sovražnika narodne ideje klerikalizem in socialna demokracija. —

Poleg tega pa imenuje še hujšega sovražnika v lastnih vrstah in to je indolenca. Nato poziva zbrane kroge razumnikov na Goriškem na skupno enketu, da se posvetujejo in da se odpravi indolence v vrstah naprednih in narodnih krogih v Gorici in kako postopati proti skupnima sovražnikoma. Franc Novak je konstatiral, da je danes v akademičnem ferijalnem društvu „Adrija“ dober del dijaškega socialnodemokratskega mišljenja in da bi le-ti ne mogli več ostati v društvu, ako se po Zvezi narodnih društev proglašajo socialni demokratizem za sovražnika slovenske narodnosti. „Adrija“ po svojih pravilih ne more biti član političnega društva. Z zgoraj izjavo pa se je Zveza proglasila za politično društvo narodno-napredne struje. Na ta predlog se je vnela živahna debata. Starešina dr. Tuma je predlagal predvsem, naj se prečita ona točka pravil, ki govori o delokrogu ferijalnega društva „Adrije“, ter pismo predsedništva Zveze narodnih društev, podpisano po predsedniku dr. Pucu. Posebno da se konstatira, ali je to pismo oficijelno, ali pa je samo enostranska izjava dr. Puc. Konstatiralo se je, da akademično ferijalno društvo „Adrija“ ne sme biti član političnega društva, ter prečitalo se je pismo dr. Puc. Obenem pa je dr. Puc izjavil, da je zlorabil društven pečat in podpis, da Zveza nima nikake zveze s tem pismom in da je to njegova osebna inicijativa. Starešina dr. Tuma je predlagal, da se preide preko predloga Franca Novaka na dnevni red, ker je z izjavo dr. Puc. cela zadeva končana. Zveza narodnih društev ima po svojih pravilih obsegi vsa društva na Goriškem brez ozira na politično strujo ter je nepolitično društvo. Kakor hitro Zveza ni oficijelno ničesar zagrešila tudi „Adrija“ nima povoda izvajati kakih konsekvence. Končno je bil odklonjen predlog tovariša Novaka z 12 proti 7 glasovom.

Enoglasno se je pa sklenilo, da postane poleg „Soče“ in „Edinosti“ tudi „Delevski List“ za akademično ferijalno društvo „Adrija“ glasilo za oficijelne objave. S tem je goriško dijaštvo na jasen način manifestiralo, da hoče naprej po poti samostojnosti in realnosti.

Domače stvari.

„Naročnikom.“

Končalo je leto in naročnine so potekle. Zato pozivljamo vse cenjene naročnike da poravnajo naročnino v kolikor mogoče kratkem času. Delavski list ne živi od bogatih padpor ampak samo od naročnikov in od odjemalcev. Dolžnost vsakega naročnika je tedaj, da stori napram „Delavskemu listu“ v najkrajšem času svojo dolžnost.

Delavski List

stane za celo leto	K. 4.20
za pol leta	„ 2.10
za četrto leta	„ 1.05

Sodrugom

priporočamo, da poberejo naročnine svojih naročnikov. Oni zaupniki ki še niso dobili bloka za nabiranje naročnin, naj se potrudijo v upravništvo Delavskega lista ul. Boschetto 5. II. nad. kjer jih bodo dobili.

Učiteljski shod se je vršil v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani v ponedeljek dne 28. t. m. Shoda se je udeležilo kakih 800 oseb. večinoma učiteljstva in socialnih demokratov. Shod je otvoril učitelj Jelenc, ki je rekel, da se na Kranjskem politične razmere razvijajo čisto normalno. Socialnodemokratska stranka napreduje, S. L. S. je na vrhuncu, liberalna pa je na robu propada. Za predsednika shodu sta bila izvoljena učitelj Režek in nadučitelj Črnogaj. Poročal je o dnevnem redu učitelj in deželni poslanec Gangl. Rekel je da učiteljstvo noče več služiti nobeni stranki ampak samo ljudstvu. Izraževalo da bode ljudstvo. Ljudstvu je treba vcepiti samozavest, da se povečajo njegove duševne in gospodarske sile. Šele potem bomo lahko govorili o slovenskem narodu. Učilo bo ljudstvo, da dobi vero v samo sebe, da ne bo odvisno od časopisja in ljudi, ki ga hočejo izkoriščati.

V imenu jugoslov. soc. dem. stranke je govoril sodrug E. Kristan. Rekel je, da ako bo učiteljstvo naredilo to kar obeta

bo koristilo socialni demokraciji toliko kot ona želi. Vez med težnjami učiteljstva in socialne demokracije so tesne. Učitelja se danes izkorišča kakor industrijelnega delavca. Da se izkoriščanje odpravi je treba, da se učiteljstvo čvrsto organizira, da pojde lahko v boj. Vaš boj bode mednarodni, združite se z učiteljstvom drugih narodov. Želel je učiteljstvu najboljših uspehov ter rekel, da se bodo učitelji našli skupaj s socialno demokracijo.

Govorila sta še župan Hribar in učitelj Gangl. Poslednji je odgovoril Hribarju. Rekel je da so učitelji iz ljudstva in za ljudstvo. Nato se je sprejelo enoglasno sledeči resoluciji:

1. „Kranjsko napredno slovensko učiteljstvo izjavlja, da kot samostojna stanovska organizacija ne pa kot del te ali one politične stranke deluje na podlagi drž. šolskega zakona samo za izobrazbo mladine ter za kulturo in gospodarsko povzdigo ljudstva.“

2. „V zavesti v popolni meri storjene svoje stanovske dolžnosti opravičeno zahteva, da se mu končno uredi službeni prejemki v smislu sklepa vsega avstrijskega učiteljstva, ki je: plače učiteljstva naj bodo enake plačam državnih uradnikov vsakokratnega XI. do VII. čin. razreda.“

S tem shodom so tedaj kranjski učitelji oficijelno izstopili iz narodno napredne stranke.

Svoji k svojim. To je geslo narodnjakov, po katerem se tudi ravna. Kaj pa, ako bi se začeli tudi mi socialni demokratizem ravnati po geslu „svoji k svojim“. Menimo, da ne bi bilo napačno. Zato pozivljamo že sedaj vse sodruge, ki še niso člani naših konsumnih zadrug, da store to nemudoma in da kupujejo potem vse v prodajalnah jestvin nahajajoče se blago le v skladiščih naših konsumnih zadrug. To narediti imajo priliko tržaški, goriški nabrežinski in miljski sodrugi. Tudi okoličanski sodrugi, katerih žene so vsak dan v Trstu, bi lahko bili člani naših zadrug in kupovali v zadrugnih skladiščih. Vsak sodrug mora vedeti, da ima tudi dolžnost podpirati ustanove svoje stranke, posebno pa ker prodajajo naše zadrug. le zdravo, čisto blago po nizkih cenah. Tako si pa tudi zagotovi podporo v slučaju bolezni, nezgod itd. Sodrug naj zahajajo le v socialistične kavarne in le v naše in naših sodrugov gostilne. Zlasti pa pozivljamo, sodruge, da kupujejo *samo* pri trvdakah ki objavljajo oglase v našem listu. Vsikdar pa, kadar kupujete, sklicujte se na „Delavski List“ „Svoji k svojim!“

Slovenski socialisti izdajalci naroda. V nedeljo dne 20. decembra, se je vršilo v Trstu zborovanje zveze okrbolniških blagajn. Zborovanje se je udeležilo 47 delegatov. 19 Slovencev (narodnjakov) in 28 slovenskih in ital. socialnih demokratov. Ne tem zborovanju se je izvolilo 3 delegate v odbor zveze bolniških blagajn in sicer 2 za Trst in enega za bolniško blagajno v Volovskem v Istri. — Za Trst sta bila izvoljena sodruga Chiussi in Fain za Volosko pa Slovenc Slovenec Fencel. Poslednji pa ne pripada nobeni stranki, ne narodni ne socialistični. Za to ga pa slovenski narodnjaki ne smatrajo za Slovence. Narodnjaki so hoteli, da bi se za Volosko izvolilo Antona Vahtarja. Socialni demokratje bi bili tudi glasovali za poslednjega. Toda narodnjaki so na tak način utemeljevali kandidaturu Vahtarja, da je bilo razvidno, da več nego za to, da bi bili tudi oni deležni socialnega dela bolniških blagajn, jim gre za narodnjaške komedije, Bolniške blagajne pa niso bile zato ustanovljene da bi uganjali narodnjaki tudi tam narodnjaške burke, tudi ne zato, da bi se v njih reševalo narodnostno vprašanje. Delavci in delavski delegatje vedo, da bi zgubile bolniške blagajne za delavstvo vsak pomen, ko bi se v te zaneslo narodne prepirke. Narodni boji so že dovolj škodovali delavstvu in delavstvo ne čuti nobene potrebe, da bi se jih vpeljalo tudi v zavode, ki imajo izključen namen varovati interese delavstva. Slov. narodnjaki pa žele že od nekdaj, da bi se začeli tudi v bolniških blagajnah narodno pretepati. Ker so socialni demokratje razumeli nakano slov. narodnjakov, so glasovali raje za zmerne Slovence nego za narodnjake Vahtarja. To je narodnjake razjezilo in so odšli — demonstrativno.

To je bilo vse narodno izdajstvo slovenskih socialističnih delegatov o katerem so vedeli narodnjaki toliko pripovedovati po svojem časopisju. Na tej seji ni bilo nobenega ital. narodnega delegata. Slovenski delegatje so tedaj popolnoma pravilno se združili z ital. sodrug. Ako pa pričakujejo narodnjaki, da bodo slov. socialni demo-

kratje kedaj pustili na cedilo ital. sodruge in se združili s slovenskimi narodnjaki proti ital. sodrugom, potem jim povemo, da ne bodo tega nikdar doživeli. Potem bi bili res izdajalci. Bili bi izdajalci proletarijata. Taki pa ne bomo nikdar!

Mi nismo Tavčarji, dragi gospodje.

Koliko je slovenskih delavcev v Trstu? V ponedeljek je „Edinost“ poročala o shodu N. D. O., ki se je vršil v Narodnem domu v nedeljo dne 27. t. m. Takoj v začetku poročila pravi „Edinost“, da je ta shod „podal vsem slovenskim delavcem priliko, da na impozanten način protestirajo proti gonji, ki je italijansko socialistični delavci(?) in njih voditelji(?) vže osem dni izvršujejo proti slovenskim narodnim delavcem. Če se je dalo vsem slovenskim delavcem priliko, da protestirajo, potem so morali biti pač vsi navzoči. Navzočih je pa bilo toliko, da ni bilo niti polovice dvorane zasedene. Iz tega bi bilo tedaj razvidno, da jih ni niti toliko, da bi napolnili gledališčno dvorano v Narodnem domu. Mi smo pa vedno mislili, da je v Trstu več tisoč slovenskih delavcev. Morda so pa vsi drugi postali socialistični? Morda. Kdo ve?

Kongres ital. soc. dem. stranke v Istri se je vršil v Pulju v dneh 26. in 27. dec. pretečenega leta. Predsedoval je državni poslanec sodr. Oliva. Jugoslov. soc. dem. stranko je zastopal sodr. Haramina. Dolegator je bilo mnogo iz vseh krajev Istre. Razpravljalo in potem odobrilo se je nov organizacijski statut ital. soc. dem. stranke v Istri. Obširno se je govorilo o bodočem delovanju istrskega deželnega zbora ter o postopanju naših poslancev. Po dolgi razpravi se je sklenilo naročiti socialističnim dež. zbornim poslancem, da se najprej poprimejo resno dela za zboljšanje žalostnih šolskih razmer v Istri ter se vso energijo zahtevati ločitev občin. S tem bi bil narejen lep korak k narodnemu sporazumljenju v Istri. Nadalje se je sklenilo ustanoviti strankino tajništvo in lastni strokovni list. Ko se je rešilo še več drugih strankinih zadev je sodr. Oliva z lepim nagovorom zaključil ta važni kongres. Ital. sodrugom želimo pa najboljših uspehov.

Češki poslanec dr. Kramar je tudi med Slovencej precej znan in narodnjaki ga smatrajo za posebno kapaciteto. Zato je vsekakor zanimivo, kako sodi ta poslanec o socialni demokraciji. V mladočeškem glasilu „Den“ je objavil članek, v katerem ostro kritizira politiko svoje stranke, pa ji daje za vzor politiko socialno-demokratskih poslancev, o kateri pravi: Današnji parlament s svojimi tremi velikimi strankami, krščansko-socialno, socialno demokratsko in poljsko je zaprisežen odpornih obstrukcije. Todi Nemcem bi vzlic razpoloženju, ki ga znajo napravljati s pomočjo svoje žurnalistike, ne bilo lahko, voditi dosledno obstrukcijo. S tem mora računati vsaka stranka. Zlasti pa s taktiko socialne demokratske stranke. Ta je in mora biti pripravljena na vse, da ohrani parlament. A ker je tudi v narodnem vprašanju veliko bolj razumna kakor druge stranke, ne more človek smatrati za babarjgo, če socialna demokracija ponosno kliče, da je v njenem taboru — Avstrija... Socialisti vedo, kaj hočejo, in jasno in odločno, brez sentimentalnosti in brez obzirnov, brez strahu, da jih imenujejo radikale ali pa oportuniste, gredo za svojim ciljem. Radovedni smo zelo kaj poreče nato „Edinost“.

GLEDAIŠČE

V soboto 26. in nedeljo 27. so se predstavliali v slovenskem gledališču Fran Govekar-ja igrokaza „Legionarji“ in „Rokovnjači“. Igrali so bili na višini diletantizma, zlasti „Legionarji“. Edina gospa Danilova je res umetniško vstvarila „Barbo“ in vdovo „Polakovo“. Verovšeku se je pri Legionarjih poznala indispozicija zlasti v kupletih. Postranske vloge so bile jako slabe in mislimo, da ne bi bilo napačno, da bi prihodnji pevci posebno pri igranju Legionarji tudi igrali in ne samo statirali. Da imajo med seboj dobre diletantske moči kateri bi pod dobrim vodstvom postali dobri igralci, to so dokazali v svojem nastopu, ko so tik pred začetkom igre vsprejeli neke postranske vloge. N. pr. Mencelj, Rojina, Hude, Nona. (gosp. Miller). Tako bi se gotovo ne primerila pogreska, kakor daje gosp. Cotic (Gričar) pustil svojo staro mater na trgu kjer ga je pričakovala mesto da bi jo spremljal na dom. Gosp. Skalomir naj se prihodnjič nauči svojo vlogo na pamet, da bode vsaj deklamiral.

Gosp. Veble je pokazal kod Bojec, da je s svojim krasnim baritonskim basom jako uporaben za operete.

Gospice Janova in Mekindova napredujeji s vsakim svojim nastopom. Gosp. Bratina je skoro vedno nesrečen v svojih vlogah tudi kakor Štefan Poljak v Rokovnjačih. Tako se bliža »dramatično društvo« svojemu jubileju 100. predstavi katera bode dne 6. januarja t. l. Danes novega leta dan predstava za otroke z igro „Sne-gulčica“, začetek ob 4. uri pop. V kratkem noviteta „Odgojitelj Lanovec“.

Ivanovič.

Slovenska sodrga

vošči

dr. OTOKARU RYBAŘU

veselo novo leto.

Sodrug!

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega zbora razpisujemo

VII. redni strankin zbor

jugoslovanske socialne demokracije

in ga sklicujemo

na dni 31. prosinca,
1. in 2. svečana 1909
v Ljubljano.

Provizorično predlagamo sledeči

DNEVNI RED:

1. Poročila, podaja tajnik **sodr. I. Mlinar.**
2. Politični položaj, poroča **sodr. Etbin Kristan.**
3. a) organizacija, poroča **sodr. I. Kocmur.**
b) Taktika, poroča **sodrug dr. Tuma.**
4. Tisk, poroča **sodrug Anton Kristan.**
5. Volitev izvrševalnega odbora.
6. Raznoterosti.

Pozivamo vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Predlogi, ki naj pridejo na razpravo na strankinem zboru, naj se vpošljejo izvrševalnemu odboru najkasneje do 20. januarja 1909.

Vse deželne, okrajne in krajne organizacije ter strokovne skupine in ženske organizacije vabimo, naj se poslužijo svoje pravice in odpošljejo na zbor svoje zastopnike. Mnogoštevilna udeležba je v interesu razvoja stranke in zato ne izostane nobena organizacija. Vsak delegat se mora na zboru izkazati z mandatom svoje organizacije. Formuliraj za mandate se lahko dobe pri izvrševalnem odboru.

Sodrug!

Zbor stranke ima izvršiti važne naloge. Stranka napreduje in spopolnitev organizacije je naravna posledica razvoja. Dobra organizacije je predpogoj vsakemu delu in vsakemu vspehu; tesno združeno pa je z organizacijo vprašanje taktike. Prevažna je pa tudi ureditev naših tiskovnih razmer. Tudi v tem oziru nam nalaga razvoj stranke dolžnosti, o katerih mora strankin zbor resno razpravljati in sklepati, da se potem sklepi lahko tudi izvrše. Pa tudi politični položaj v državi sploh in v slovenskih deželah posebej je tak, da mu mora stranka posvetiti vso pažnjo. Zaraditega pričakujemo, da se udeležijo zbora v največjem številu.

V Ljubljani, v božiču 1908.

Izvrševalni odbor.

DOPISI.

GORIŠKO.

Podgora. Volitve v zavarovalnico zoper nezgode in organizacija. Naša krajna organizacija je priredila dne 26. decembra javen shod v prostorih Štefana Breganta, da protestira proti nastopanju papirnice pri volitvah dne 16. dec. v zavarovalnico zoper nezgode. Obsežna dvorana je bila polna izobraženega občinstva socialnodemokratskega mišljenja, ki so se res ugledno obnašali in pokazali s svojim nastopom, da so člani tako velike in realne stranke, kakor je socialna demokracija. Vse je pazljivo sledilo izvajanjem govor-

nikov in srčno pozdravljalo posamezne enuncijacije.

Prvi je razložil sodrug **dr. Henr. Tuma** pomen volitev v zavarovalnico proti nezgodam ter razložil zlorabo fabričnega vodstva v Podgori pri volitvah 26. dec. Po zakonovem statutu, volilna komisija v Trstu pošlje glasovnice direkciji fabrike, da ta po svojih zapiskih določi število volilcev ter vpiše v glasovnico dotično število glasov. Ravnateljstvo mora pravočasno pozvati delavstvo, da si izbere svojega kandidata in svojega zaupnika. Kadar je delavstvo to storilo, vpiše izbrani zaupnik ime kandidata na listek ter ga podpiše lastnoročno. Listek potem izroči ravnateljstvu, da ga sopodpiše in potrdi izvolitev kandidata ter pošlje v Trst. Namesto da bi pa pirnica postopala po tej, jasno v zakonu določeni poti, je pa direktor poklical k sebi v pisarno nekaj svojih pristašev, sam izbral zaupnika in kandidata ter dal podpisati listke z 741 glasovi.

Samo ob sebi je umevno, da mi upisalo kandidata soe. dem. stranke.

Sicer so delavci pravočasno protestirali proti nesramnemu postopanju fabričnega vodstva, in volilna komisija v Trstu je vsled tega razveljavila glasovnico. Kljub temu je bil izvoljen kandidat združenih strank proti delavski stranki. Ako se pomisli, da je okoli 7000 upravičenih volilcev in da jih 2000 ni volilo, se sklepa, da so delodajalci vrgli glasovnice v koš in niso objavili volitev. Že iz tega razloga, da ni bilo oddanih 2000 glasov, se morajo volitve razveljaviti. Od oddanih glasov je komisija razveljavila 1000 zaradi enake zlorabe kakor v Podgori.

V udeležjo 20. dec. je bil javen shod v Solkanu ter so delavci enoglasno potrdili, da od solkanskih volilcev nikdo ni vedel, kdaj so volitve in kako je voliti. Zaradi tega so glasovi iz Solkana vsi prisleparjeni. Gotovo je, da je od glasov, oddanih za kandidata združenih strank proti delavski stranki, le najmanjše število oddano po pravilnem postopanju.

Sklenila se je enoglasno sledeča resolucija:

Združeni delavci, zbrani na javnem shodu v Podgori dne 26. decembra 1908. protestirajo proti nezakonskemu in nezakonitemu načinu, kakor so se volitve vršile v zavarovalnico proti nezgodam v 6. kategoriji dne 16. dec. 1908, ter **pozivajo visoko vlado, da te volitve razveljavi, ter razpiše nove volitve.** Obenem se poziva politično oblast, da energično nastopi proti taki in enaki zlorabi od strani podjetnikov ter ukrene potrebno, da se take zlorabe v bodoče ne bodo več vršile.

Resolucija je bila prečitana v slovenskem in italijanskem jeziku ter je bila enoglasno in navdušeno sprejeta.

Govornik je poudarjal še netakten in brezsrčen način, po katerem mnogokrat podjetniki nastopajo pri nesrečah v tvornicah, ter navaja slučaj nedavno ponesrečenega Viktorja Pinavčiča.

Sodrug **Tonet** je v italijanskem jeziku obrazložil pomen in postanek socializma ter končno razvil, da se organizacija socialnodemokratskega delavstva giblje na štiri smeri: na politično, strokovno, izobraževalno in zadržno organizacijo. Organizacija daje ono armado socialnemu demokratizmu, ki je do sedaj premagala zmagonosno najtežje ovire in ki osigura stranki in delavstvu tudi boljšo bodočnost.

Lepi in dolgi govor sodruga **Toneta** je občinstvo burno pozdravljalo.

Sodrug **Anton Kristan** tajnik zveze strokovnih organizacij v Ljubljani, je nato v krepkih in jednatih besedah razložil pomen takih organizacij ter sklenil z besedami, da ne pomagajo govori in shodi, ako sodrugi ne izpolnujejo prve svoje dolžnosti, t. j. da so organizirani. Socialist ni oni, ki nosi rdečo kravato, ampak oni, ki je član strokovne in politične organizacije. Po shodu je pristopilo lepo število tvorničnih delavcev v strokoIno organizacijo ter je upati, da se v kratkem času združijo v krepko organizacijo vsi tvornički delavci v Podgori. S tem bo pa tudi konec paševanju vodstva in uradništva fabrike. Delavstvo išče le pravice in protestira proti zlorabam in nezakonitostim. V interesu podjetja samega pa je krepko organizirano in inteligentno delavstvo.

Bilje. Dolgo časa smo spali. N. D. O. je naredila pri nas nekoliko hrupa. Pogledali smo in videli da je samo hrup. — Ljudstvo je N. D. O. popolnoma sito. Kaj bi z njo. Sedaj smo se pa odločili, da se na novega leta dan snidemo na zaupni stanek ter da oživimo okrajno organizacijo jugoslov. soc. dem. stranke. Sodruge in somišljenike prosimo, da se tega sestanka udeležijo v velikem številu.

Nabrežina. Razmere klesarskih delavcev. (Dalje). Ako smejo biti delavci kje ponosni na vspehe svoje organizacije, potem so to nabrežinski klesarji. Vsled energičnega dela naše organizacije so ponehali pri nas popolnoma barbarični pretepi med slovenskimi in italijanskimi delavci. Prvi in drugi so končno razumeli, da nimajo nobene koristi od tega, ako se med seboj pretepejo. Potom organizacije so se delavci začeli zanimati za čtivo. Ustanovili so si svojo čitalnico in knjižnico, ki izposoja knjige na dom članom. — In tu je govornik toplo priporočal navzočim, da postanejo člani nabrežinske ljudske knjižnice. Ustanovili so si delavci nadalje svojo konsumno zadrugo, katera — moramo priznati — vspeva na čast in v korist delavstvu. Potom organizacije smo uredili delavni urnik. Kjer se je delalo od 15 do 16 ur na dan se je začelo delati 10 ur. Na mezdah so si delavci izboljšali potom organizacije za 40%. Danes imamo lepo število delavcev, ki vse to zanikajo in vse možne vzroke iščejo dotičniki da le opravičijo svojo brezbriznost za organizacijo. Ljubše jim je, da dobe vsak drugi teden po 4 do 8 kron manj plače nego, da bi plačevali 40 vin. na teden v organizacijo, v tisto organizacijo, v tisto organizacijo katereje morajo priznati, da je uredila za delavstvo v Nabrežini vsaj deloma človeškim podobne razmere. Danes tedaj, ko nimamo več organizacije, in je življenje dražje zaslužijo delavci manj nego takrat, ko je bilo življenje ceneje. S sedanjo plačo, pri sedanjih draginjah, delavec ne more izhajati. Naj le varčuje kolikor hoče, živeti mora, in življenje je drago. Da vam pokažem, kako so se podražile v desetih letih najpotrebnejša živila, Vam podam sledeči izveček cene živil v letu 1898 in v letu 1908.

Cena v letu 1898		v letu 1908.
Olje	K —'56 liter	K 1'04
Fižol	" —'22 kg.	" —'40
Ječmen	" —'24 "	" —'32
Polenovka	" —'88 "	" 1'32
Moka	" —'28 "	" —'44
Maslo	" 2'24 "	" 2.80
Riž	" —'48 "	" —'52
Zelje	" —'20 "	" —'28
Sladkor	" —'72 "	" —'84
Meso	" —'96 „ do K 1'04 „	" 1'52
Čevli nabiti	" 10'— "	" 12'—
„ fini	" 12'— "	" 14'—
Poplati čevl.	" 2'40 "	" 3.—
Drva klafter	" 14'— do 15'—	" 18'—
Mleko liter	" —'16 "	" 28'—
Premog q	" 2'40 "	" 3'40
Kruh hlebčki	po 28 do 32 vin.	40 do 60

Iz tega je dovolj razvidno, da je danes življenje najmanj za 30% dražje nego pred desetimi leti. Družina z dvema otrokoma potrosi v 14 dneh najmanj sledeče: 16 K v prodajalni jestvin; 6 kruha; 6 stanarine; 2 mleka; 4 poraba obleke; 3 drv ali premoga; 1 v bolniško blagajno; 1 tabaka; 1 mesa, (seveda je pri tem proketo malo). Skupaj K 44'— na leto, tedaj 26 × 44 je 1.144 kron. V Nabrežini pa nimamo danes klesarja, ki bi zaslužil na leto 1.144 kron. Ako vštujemo praznike, brezposelnost po zimi, ko ni dela in bolezni, vidimo, da imajo klesarji vsako leto deficit. Kako pa žive oni, ki imajo po 5, 6 in več otrok? Očetje so prisiljeni od delodajalcev popivati po njihovih gostilnah v pondeljkih torkah in sredah. Zaslužek se tako še zniža, in potrebe rastejo dan za dnem. Matere in žene se jokajo doma, otroke pa vidimo po ulicah razcapane, po zimi polne mraza in lačne. Ubogi otroci, katerim so delavske krvi lačni delodajalci iztrgali očete od domačega ognjišča, od domače ljubezni in jih pahnili v gostilno kjer pozabijo na svoje dolžnosti, pozabijo na otroke in ženo, nauče se zapravljanja in v zapravljanju v pijančevanju polnijo delodajalcem žepe, sami pa gredo vedno nižje in nižje v bedo v polom ob poštenje. In koliko je žena, ki jih take razmere silijo v nezvestobo. Ne morda, iz kaprice, ampak vsled potrebe. Žene postanejo nezveste možem, da pribore kosček kruha lačnim, od očeta zapuščenim otrokom.

Proti takim razmeram se mora dvigniti v Nabrežini vse kar je poštenega, kar čuti gnjev zoper tako nečloveško postopanje delodajalcev, kogar zaboli srce ob pogledu na tako revščino.

Ako pa hočemo to storiti, moramo najprej mi vsi klesarski delavci stopiti zopet v našo organizacijo. In ako čutimo, da to preprečiti je naša dolžnost, tedaj se bomo vsi tudi organizirali. Ako ne ojačimo naše organizacije tedaj ne smemo niti pričakovati boljših časov, boljšega življenja. Beda se bo množila in vedno več družin bomo videli hirati in stradati. Niti po svetu ne moremo brez organizacije. Delavstvo je povsod organizirano in pozdravlja z vese-

ljem samo organizirane tovariše. In kakor pri nas je tudi drugod obilo brezposelnih. Bil bi tedaj naravnost zločin, ako bi mi hodili jemati zaslužek drugam domačim delavcem, kakor je bil zločin, da so slov. narodni delodajalci jemali delavce iz Italije in so morali domačini doma stradati ali pa po svetu trpeti. In kdor ni bil organiziran ni niti drugje našel dela, ni dobil sicer male toda poštene delavske podpore.

(Dalje prih.)

Otalež. Naša krajna organizacija je imela svoj javen shod dne 27. decembra 1908. v prostorih Franca Vogriča na Travniku. Otalež in okolico pokriva sneg in led, kljub temu se je zbralo toliko občinstva, da se je shod moral pričeti pred časom, ker je stal poslušalec poleg poslušalca, da se ni bilo mogoče gibati. Sodrug **dr. Tuma** je predaval o predmetu: kmet, napredek in socializem ter pojasnil te tri pojme. Pokazal je, da je šel do sedaj ves boj človeštva od ročnega dela na zemlji, kjer je človek pridobival plodov zase, da se je preživel. Človek je stremel vedno, izboljšati si položaj. To stremenje se je najprej izražalo v obrtnikih in se je končno združilo v stremenje, priboriti svobodo in ravnopravnost delajočemu človeštvu in izključiti oni mali del delajočega človeštva, ki zlorablja plodove dela. Zgodovinski razvoj nam kaže kmeta kot konservativnega, ker je raztresen po zemlji, kaže nam obrtnika naprednega t. j. stremečega po neomejenem pridobivanju, in nam kaže končno združeni delavski sloj poljedelcev in fabričnih delavcev v socializmu v svobodomiselnosti in obenem človekoljubni struji. Kadar se zave poljedelski delavec enako s fabričnim delavcem, da ima skupnega sovražnika v velikem kapitalu, kadar se zave, da je vzrok bede človeštva zloraba bogastva, zloraba vere in vede po razumnih, potem se otrese suženjstva duhovniškega vodstva, se otrese klerikalizma in se otrese suženjstva kapitala in vede ter združeno sledi v edini svobodomiselnosti in edini človekoljubni stranki socialnodemokratski. Predavatelj je pobijal posamezne ugovore proti socializmu s stališča svobode, narodnosti, lasti in vere ter pokazal na jedrnatih stavkih programa socialnodemokratske stranke, kako so vsi ugovori nasprotnikov ničevi.

Debate se je udeležil tudi **prof. Lončar**, ki je s številnimi gosti prišel iz Idrije kljub neugodnemu vremenu na shod.

Priprosti otaleški delavci in kmetovalci so lahko ponosni na ta shod in ponosni na to, da postane sedaj še mala otaleška organizacija krepko jedro krepkejši socialnodemokratske organizacije.

Po shodu so sklenili otaleški zidarji združiti se v zidarski in stavbeni združbi ter se je konstituiral odbor krajne politične organizacije v zmislu deželne konference. Za predsednika je bil izbran Ivan Ambrožič, zidar v Otaležu, ter je organizacija prejela v kolportazo 30 eksemplarjev „Delavskega Lista“.

Kobarid. Javen ljudski shod v Smasteh pri Kobaridu prirede ondotni kmetovalci. Razpravljali bodo o obrambi planinskih pravic.

ISTRA.

Pulj. Militaristi in sokoli. Ta dva elementa sta prevzela nalogo dražiti in insultirati mirne ljudi. Dne 2. decembra so ti mlečnozobeži v družbi nekaterih vojakov z neko demonstracijo provocirali izgrede. Na božični praznik se je tudi zbralo v neki gostilni na kostanjevem griču, kakih 7 mladih sokolcev s sokolskim znakom v družbi kakih 12 vojakov. Slučaj je naletel, da je prišel v dotično gostilno na kozarec vina tudi **sodr. Haramina** z nekim drugim sodrugom. Omenjeni sokolci so, takoj ko so zagledali Haramino, začeli provocirati. Peli so narodno šovinistične pesmi ter vpili »doli z izdajalec naroda« »doli s socialisti«, »pod noge z njima«. Seveda sta naša sodruga molčala, plačala in odšla. Drugi so se pa ponosno in pogumno za njima smejali, kakor bi bili zmagali kako veliko bitko. Seveda tako dobro ne bi bilo za sokolce, da bi bilo v gostilni več naših sodrugov. In kdo bi bil za to odgovoren. Oni prav gotovo, ki hujskajo vojake zoper nenarodnjaško misleče ljudi. Seveda je kaj takega mogoče samo v Pulju. Ampak mi zahtevamo od vojaške oblasti, da naredi tem razmeram konec. Ljudstvo pač ne žrtvuje krvnega davka zato, da bi bilo od vojakov še dan za dnem ščuvano in zasramovano. Slovenskim narodnjakom pa priporočamo da pokličejo svoje mlečnozobe sokolce na red. Ako pa mislijo, da bodo tako rešili narodno vprašanje in zajezili

pot socialni demokraciji, no — potem se pa proketo motijo. Sicer pa bomo že mi poskrbeli za red.

Afera don Zanetti-ja je vsak dan bolj zanimiva. Vsak dan se izve kaj novega. Ni ne banke ne cerkve ki bi ne čutila, da je s don Zanetti-jem zmanjkalo še kaj drugega. Ne ve se kam so zginile obresti cerkvenega kapitala. Kam je šel denar večnih maš itd. Koliko manjka denarja se še ne more določiti. Vsak dan se izve za nov primanjkljaj. Teh je pa že kar na izbero. Veliki in mali primanjkljaji so. Naš „Omnibus“ je pa imel pogum do zadnjega časa zagovarjati don Zanetti-ja. Pravil je, da je nedolžen. Sedaj pa, ko ne more več lumparije prikrivati, daje vso krivdo škofu Flapu češ, da je on kriv. Pač slab zagovornik. Bolje bi bilo da bi „Omnibus“ molčal.

Družinski večer se vrši na dan novega leta v gostilni Krašna, ul. Boccaccio številka 25. ob 8. uri zvečer. Sodruga vabimo k obilni udeležbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik VINKO KERMOLJ.
Tiska. TISKARNA MODERNA M. Susmel & Comp.
ulica della Zonta 8.

Slovenci in Čehi v Trstu in na Primorskem.
Pozor!

Potrebujete srajce, spodnje hlače otroške obleke, obleke za gospice in gospe in razne druge domače obleke?

Pišite na podpisano trdko rokodelnega tkanega platnenega in volnenega blaga

78 ct. široko 25 m. stane 10 kron

» » 50 » » 20 » franko!

Trpežno Pozor! Raznobarvno!

Zahtevajte vzorce!

Marie Černá,

Ručni tkalcovna, Nový Hrádek
u Nov. Města n. M., Čechy.

Gostilna „Alla Lealtà“

ANTON SALTZ

ulica delle Acque

Vina najfinejša, domača kuhinja

— Družinske zabave. —

Nova klobučarnica

GIORGIO DE LUISA

predkratkim otvorjena

v ul. Barriera Vecchia št. 2

Velika zbirka najnovejših klobukov in kap vsakih oblik iz najboljših tovarn.

Cene zelo nizke.

KAROL GERBEC

BRIVEC v ulici delle Acque št. 17.

Enotni mesečni tarif. Šterilna svetilka Long.
Zbirka parfumarij in mila.

KAVARNA UNIONE

= TRST =

Ulica Caserma

= in ulica =

Torre Bianca.

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

— in časnikov v vseh jezikih. —

Pozor! V novem skladišču
vina in likerjev

FONDA

ul. Madonnina št. 11, se prodaja
različna vina prve vrste in po naj-
nižjih cenah.

Refosk nov . . po 56 vin. liter

Istrsko novo . po 48 vin. liter

Istrsko staro po 48 in 56 vin. liter

Razen tega ima na razpolago še
veliko zbirko belih namiznih in de-
zertnih vin, likerjev, i. t. d.

Pošilja franko na dom.

Vzorci na okus brezplačno.

2000 kron se da onemu, ki bi našel da je
moje vino ponarejeno.

Skladišče vina in likerjev FONDA

TRST, ul. Madonnina št. 11.

Skladišče

ameriških mrežic in aparatov

za električno in plinovo luč

E. WÖFLER - TRST

— ulica delle Acque št. 20. —

Zahtevajte po vseh **Delavski List**
kavarnah in gostilnah

Vpiše se

Delavske konsumne zadruga

lahko vsak dan

v združnem uradu ulica

Boschetto 5, I. nad.,

ali pa v združnih skla-
diščih ul. Belvedere št. 34,

ul. dell'Istria št. 10, ul. del

Salice št. 4 in ul. Acque-

dotto št. 67.

= LIKARICA =

JULIJA POLLAK

— TRST —

ulica Sette Fontane št. 5. I. nad.

Priporoča se sodrugom.

= Delo fino in točno. =

Postrežba na dom.

FRATELLI PAGANI

— TRST. Ulica Acquedotto št. 6. —

Velika zbirka igrač, okraskov, parfu-
marij, mila, ovratnikov, zapestnikov,

— kravat, i. t. d. —

13

kron samo stane popolna moška obleka
edino v zalogi zgotovljenega blaga

V. DOBAUSCHEK — TRST, ul. Giosuè Carducci št. 11.

PO ZELO NIZKIH CENAH se dobi tudi raznobarvne in
črne moške in deške obleke kakor tudi kostume za otroke.
Dobi se tudi svršnike, kratke zimske jope, jopiče in hlače.
Plave obleke za kovače in mehanikarje. Klobuke in kape,
perilo in ovratnice, sploh vsakojaka moška oblačila.

Izgotavlja se obleke po naročilu. Govori se slovenski.

Gostilna „Casa del Popolo“

(Zadružna delavska gostilna)

Trst, ul. S. Lazzaro in ul. S. Caterina

Domača kuhinja vedno dobro preskrbljena.

— Cene zmerne. —

— Shajališče zunanjih sodrugov. —

Slovani! — Podpirajte edino — Slovani!

Slovansko knjigarno in papirnico

Josipa Gorenjca, Trst, ul. Valdirivo 40

Kmečka delavska gospodarska zadruga

— v Dobravljah na Goriškem —

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pred kratkim ustanovljena

Na razpolago ima 10.000 hl. vina (mošta) zdru-
ženih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev,
kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih
bližnjih vasi.

LASTNE KLETI

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam,
trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem
Koroškem v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava. — Cene zmerne.

— ZADRUŽNO VODSTVO. —